

โรงพยาบาลหนองคาย

วิธีปฏิบัติ

เลขที่ NK-HP-PW-๐๐๑

เรื่อง แนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย
เรื่อง การปลงศพ

เอกสารควบคุม

	ชื่อ-สกุล	ลายมือชื่อ	วัน เดือน ปี
จัดเตรียมโดย	น.ส.จิรพันธุ์ เจริญ		๗ พ.ค. ๖๗
ทบทวนโดย	นางณฤดี ทิพสุทธิ์		๑๐ พ.ค. ๖๗
อนุมัติโดย	นพ.สมศักดิ์ ประภูณาวัตร		๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ A	หน้า ๓/๕
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ NK-HP-PW-๐๐๑	วันที่บังคับใช้	๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗
เรื่อง แนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การปลงผม		

๑. วัตถุประสงค์

- เพื่อให้พระสงฆ์อาพาธได้รับการปลงผมอย่างถูกต้อง และเหมาะสมภายใต้หลักพระธรรมวินัย
- เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์เป็นไปในทางเดียวกัน

๒. นโยบาย

พระสงฆ์อาพาธที่เข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลหนองคายได้รับการปลงผมที่ถูกต้อง ภายใต้หลักพระธรรมวินัย

๓. ขอบเขต

สำหรับบุคลากรที่ให้การดูแลพระสงฆ์อาพาธในโรงพยาบาลหนองคาย

๔. คำจำกัดความ

การปลงผม (Tonsure) หมายถึง การโกนผมของพระสงฆ์ ซึ่งเป็นเครื่องหมายของเพศบรรพชิต และตัดความกังวลในเรื่องการทำความสะอาด และดูแลรักษา คือ ไม่ต้องเกล้าผม ไม่ต้องแต่งผม เป็นต้น
วันโกน (Shaving Day) คือ วันที่พระสงฆ์ปลงผมก่อนวันอุโบสถหรือวันพระใหญ่ หนึ่งวัน

๕. ผู้รับผิดชอบ

แพทย์เวร หมายถึง แพทย์ผู้รับผิดชอบด้านการรักษาพระสงฆ์ สามเณรอาพาธช่วงนอกเวลาราชการ

แพทย์เจ้าของไข้ หมายถึง แพทย์ผู้รับผิดชอบด้านการรักษาผู้ป่วยเฉพาะราย

พยาบาลวิชาชีพ หมายถึง พยาบาลวิชาชีพที่ได้รับมอบหมายให้เป็นหัวหน้าเวร/หัวหน้าทีมในการให้บริการพยาบาลสงฆ์อาพาธ

พนักงานช่วยเหลือคนไข้ หมายถึง พนักงานช่วยเหลือคนไข้ที่เป็นสมาชิกทีม ที่ช่วยเหลือพยาบาลในการทำกิจกรรมการพยาบาลแก่สงฆ์อาพาธ

๖. แนวทางปฏิบัติ

เตรียมอุปกรณ์สำหรับปลงผม ประกอบด้วย

- ผ้าคลุมไหล่ ๑ ผืน
- ด้ามและใบมีดโกน
- กรรไกรตัดขนจมูก (ใช้ตัดในรายที่ขนจมูกยาวเพื่อง่ายต่อการดูแลรักษาความสะอาด)
- สบู่ หรือแชมพู
- ขมิ้นผง (ผสมน้ำลูบศีรษะ หลังทำความสะอาดศีรษะเพื่อสมานแผล)
- ผ้าขนหนูผืนเล็ก ๑-๒ ผืน

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ A	หน้า ๔/๕
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ NK-HP-PW-๐๐๑	วันที่บังคับใช้	๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗
เรื่อง แนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การปลงผม		

๗. บัตตาเลียน (Professional Hair Clipper Set) เช่น ใช้ในรูปที่มีปัญหาที่หนังศีรษะ
ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น

ขั้นตอนการเตรียมและการดำเนินการ

๑. กำหนดวันที่จะปลงผมให้กับพระสงฆ์อาพาธและเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ปลงผมเป็นผู้ชาย

๒. เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม

๓. เตรียมสถานที่ให้เหมาะสม เช่น ที่เตียง ระเบียบหอผู้ป่วย ลมไม่โกรก มีแสงสว่างเพียงพอ

๔. เตรียมพระสงฆ์อาพาธ

๔.๑ พระสงฆ์อาพาธที่ช่วยเหลือตนเองได้ สอบถามความสมัครใจที่จะปลงผม เพราะอยู่ที่วัด
ท่านจะปลงผมกันเอง

๔.๒ พระสงฆ์อาพาธที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ กราบบังคมทูลพระสงฆ์อาพาธ ขออนุญาต กล่าว
คำขอขมาขอโทษกรรมขอปลงผม

๕. จัดทำให้เหมาะสม เช่น จัดลงรถเข็นหรือจัดท่านอนศีรษะสูงในรายที่ไม่สามารถจัดลงรถเข็นได้

๖. ขั้นตอนลงมือปฏิบัติ

๖.๑ คลุมผ้าที่ไหล่

๖.๒ เตรียมหนังศีรษะ สระผมด้วยแชมพูหรือน้ำสบู่อ่อนๆ พอหมาดๆ เพื่อ่ายในการปลงผม

๖.๓ ปลงผมตามเส้นนอนของเส้นผม โทนด้วยใบมีดโกน ดึงหนังศีรษะให้ตึงเพื่อป้องกันการ
เกิดแผล

๖.๔ ปลงคิ้ว (เป็นประเพณีของพระไทย ในพุทธบัญญัติไม่มีบังคับไว้) และใช้กรรไกรตัดขน
จมูกที่ยาวเกินไปที่ขัดขวางต่อการพยาบาลเพื่อ่ายต่อการดูแลรักษาพยาบาลได้ง่ายและ
สะดวก

๖.๕ ใช้ขมิ้นผง ผสมน้ำทาหรือลูบให้ทั่วศีรษะเพื่อลดอาการระคายเคืองจากการปลงผม หรือ
อาจมีบาดแผล

๗. ใช้ผ้าสะอาดซับหนังศีรษะให้แห้ง

๘. ใบมีดโกนที่ใช้แล้วทิ้งขยะติดเชื้อของมีคม

๙. เส้นผม ห่อด้วยกระดาษ และทิ้งขยะติดเชื้อ

๑๐. ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ เช็ดให้แห้ง ใส่กล่องและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย

๗. เครื่องชี้วัดคุณภาพ

เจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามแนวทางการปลงผมพระสงฆ์อาพาธในหอผู้ป่วย $\geq 85\%$

โรงพยาบาลหนองคาย	ฉบับที่ A	หน้า ๕/๕
ระเบียบปฏิบัติเลขที่ NK-HP-PW-๐๐๑	วันที่บังคับใช้	๒๓ พ.ค. ๒๕๖๗
เรื่อง แนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การปลงศพ		

๘. เอกสารอ้างอิง

โรงพยาบาลสงฆ์. (๒๖๖๒). องค์ความรู้การดูแลสุขภาพพระสงฆ์ภายใต้หลักพระธรรมวินัย. พิมพ์ครั้งที่

๑. กรุงเทพฯ: อาร์ต ควอลิตี้ จำกัด.

พระอาจารย์วิชิต ธัมมชิตโตและพิทักษ์ ตั้งชนะชัยอนันต์. (๒๕๖๐). คู่มือการดูแลพระภิกษุอาพาธใน

โรงพยาบาล. กรุงเทพฯ: บริษัทอาร์ต ควอลิตี้ จำกัด.

สุชีพร บุญญานุภาพ. (๒๕๓๙). พระไตรปิฎกฉบับสำหรับประชาชนย่อความจากพระไตรปิฎกฉบับภาษา

บาลี. พิมพ์ครั้งที่ ๑๖. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย.

มูลนิธิศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนา. (๒๕๖๒) วันโกน กะวันพระ. ระบบออนไลน์.

www.larbuddhism.com/tripitaka/prawinai/๗.๒html.

คณะสงฆ์ธรรมยุตจังหวัดสุรินทร์. (๒๕๖๒). วันโกนหรือวันปลงศพมักนิยมก่อนวันพระไม่ควรจะปล่อย

ให้ยาววินัยห้ามเพื่อรักษา. ระบบออนไลน์.

https://th_th.facebook.com./srdha/photos.

ภาคผนวก

แบบนิเทศแนวทางปฏิบัติภายใต้หลักพระธรรมวินัย เรื่อง การปลงผม

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อให้พระสงฆ์อาพาธได้รับการปลงผม อย่างถูกต้องและเหมาะสมภายใต้หลักพระธรรมวินัย
๒. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการแพทย์พยาบาลเป็นไปในทางเดียวกัน

เกณฑ์การประเมิน

บุคลากรทางการแพทย์พยาบาลปฏิบัติได้ถูกต้อง $\geq 85\%$

วิธีประเมิน ☐ สัมภาษณ์ ☐ สังเกต ☐ ตรวจสอบ

ลำดับ	กิจกรรม	ปฏิบัติ	ไม่ปฏิบัติ	วิธีประเมิน
๑	กำหนดวันที่จะปลงผมให้กับพระสงฆ์อาพาธ ภายใต้หลักพระธรรมวินัย			
๒	เตรียมอุปกรณ์ให้พร้อม			
๓	เตรียมสถานที่ให้เหมาะสม เช่น ที่เตียง ระบายงห่อผู้ป่วย ลมไม่โกรก มีแสงสว่างเพียงพอ			
๔	เตรียมพระสงฆ์อาพาธ ๔.๑ พระสงฆ์อาพาธที่ช่วยเหลือตนเองได้ สอบถามความสมัครใจที่จะปลงผม เพราะอยู่ที่วัดท่านจะปลงผมกันเอง ๔.๒ พระสงฆ์อาพาธที่ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ กราบบังคมทูลพระสงฆ์อาพาธขออนุญาต ขอขมา ขอโหสิกรรมขอปลงผม ผู้ปลงผมเป็นผู้ชาย			
๕	จัดทำให้เหมาะสมกับพระสงฆ์อาพาธ เช่น จัดลงรถเข็นหรือจัดท่านอนศีรษะสูงในรายที่ไม่สามารถจัดลงรถเข็นได้			
๖	ขั้นตอนปลงผม ๖.๑ คลุมผ้าที่ไหล่ ๖.๒ เตรียมหนังศีรษะ สระผมด้วยแชมพูหรือน้ำสบู่อ่อนๆ พอหมาดๆ เพื่อง่ายในการปลงผม ๖.๓ ปลงผมตามเส้นนอนของเส้นผมโกนด้วยใบมีดโกน ดึงหนังศีรษะให้ตึงเพื่อป้องกันการเกิดแผล ๖.๔ ปลงคิ้วและใช้กรรไกรตัดขนจมูกที่ยาวเกินไปที่จะขัดขวางการรักษาพยาบาล ๖.๕ ใช้ขมิ้นผสมสน้ำทาหรือลูบให้ทั่วศีรษะเพื่อลดอาการระคายเคืองจากการปลงผมหรืออาจมีบาดแผล			
๗	ใช้ผ้าสะอาดซับศีรษะให้แห้ง			
๘	ใบมีดโกนที่ใช้แล้วทิ้งขยะติดเชื้อของมีคม			
๙	เส้นผม ห่อด้วยกระดาษและทิ้งขยะติดเชื้อ			
๑๐	ล้างทำความสะอาดอุปกรณ์ เช็ดให้แห้ง ใส่กล่องและเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อย			